

Izhaja vsaki dan.

Tudi ob nedeljah in praznikih ob 5. uri, ob ponedeljkih ob 9. uri zjutraj.

Posamične številke se prodajajo po 3 novč. (6 stotink) v mnogih tobakarnah v Trstu in okolici, Ljubljani, Gorici, Celju, Kranju, Mariboru, Celovcu, Idriji, St. Petru, Sežani, Naboržini, Novemestu itd.

Oglase in naročbe sprejema uprava lista „Edinost“, ulica Giorgio Galatti št. 18. — Uradne ure so od 2. pop. do 8. zvečer. — Cene oglaševanja 16 st. na vrsto petič; poslanice, oamrtnice, javne zahvale in domači oglasi po pogodbi.

TELEFON šte. 1157.

Edinost

Glasilo političnega društva „Edinost“ za Primorsko.

V edinosti je moč!

Naročnina znaša

za vse leto 24 K., pol leta 12 K., 3 mesece 6 K. — Na naročbe brez doposlane naročnine se uprava ne ozira. Vsi dopisi naj se pošiljajo na uredništvo lista. Ne frankovana pisma se ne sprejemajo in rokopisi se ne vračajo.

Naročnino, oglaševanje in reklamacije je pošiljati na upravo lista

UREDNIŠTVO: ul. Giorgio Galatti 18. (Narodni dom.) Izdajatelj in odgovorni urednik ŠTEFAN GODINA. Lastnik konsorcij lista „Edinost“. — Natisnila tiskarna konsorcija lista „Edinost“ v Trstu, ulica Giorgio Galatti št. 18.

Ptošno-hranilnični račun št. 652841.

Rusko-japonska vojna.

(Brzobjavne vesti.)

Oklopnjača „Sebastopol“.

LONDON 21. »Reuterjev biro« poroča iz Tokija: Oklopnjača Sebastopol se je baje, kakor je v d. t. j. nagaila za 10 stopinj, to pa najbrž vsled zadnjega napada s torpedi.

Čunguška četa v dolini reke Liao.

PETROGRAD 21. »Ruska brz. agentura« poroča iz Mukdena od večeraj: Daset tisoč mož močna četa Čunguzov v dolini reke Liao, kateri zapovedujejo japonski častniki se je za tretjino zmanjšala, ker niso Japonci držali pogodbe glede plače.

Ruski kapitan „Grosvoja“.

LONDON 21. »Reuterjev biro« poroča iz Šangaja od 20. t. m.: Ne dvomi se, da se je kapitan ruskega lovea torpedov »Grosvoja« nahajal na parniku »Nigrita«, ki so ga zapolnili Japonci. Kapitan ima seboj važne karte in listine.

Japonska eskadra na potu proti jugu.

LONDON 21. »Daily Mail« poroča iz Šangaja od večeraj iz zanesljivega vira, da je močna japonska eskadra, obstoječa iz oklopnjač, oklopnih krizarjev v spremstvu 15 ladij za premog in torpedovk na potu proti jugu, da napadi baltičsko floto.

Japonci uplenili angleški parnik.

TOKIO 21. »Reuterjev biro« poroča: Stržna ladija »Asagiri« je v ponedeljek uplenila angleški parnik »King Arthur«, ko je ist. skušal zapustiti Port Artur. Govori se, da je parnik pripeljal v Port Artur razce z lege. Na krivu so bili ruski pomorski častniki, ki so skušali priti k baltičski eskadri. Ladijo so odvedli v Saseho na plembeno sodišče.

Brzobjavne vesti.

Ogrski finančni minister na Dunaju.

DUNAJ 21. Ogrski finančni minister dr. pl. Lukacs je dospel sinoči iz Budimpešte semkaj.

Štajerski deželni zbor.

DUNAJ 21. »Wiener Zeitung« je priobčilo cesarski patent od 19. decembra, glede sklenjenja štajerskega deželnega zbora na dan 28. t. m.

Italijanski senat.

RIM 21. Senat je odobril s 70 proti 50 glasovi trgovinsko pogodbo, sklenjeno s Švedo.

PODLISTEK.

Prokletstvo.

Zgodovinski roman Avgusta Šenoe. — Nadaljeval in dovršil I. E. Tomič.

Prevel M. C. — d.

IX.

Gredo! Gredo! je kričal požeški sodnik, tareči si z rokvom pot s skrbnega čela; ljube, izkušajte se, da vam bo grlo čisto, ko pride »svetla krova«, čuje naj po našem ponižnem klicanju, kako so Požežani zvesti. Izkušajte se, ljudje, pa kričite, da vam bodo rebra pokala. Tako je kričal sodnik, motajoči se sam in tja in držeči pozlačene ključne mesta. Že je kraljevsko spremstvo dospo pod brdo. V sredi se je pomikal, škripaje na težkih kolesih, odprt voz, ozovan pozlačenim železjem, a nad njim je bil razprostrt na štirih stebrih škrlatast šotor, s čegar vrha je plapolala po zraku modrikasta zastava z anžuvinškimi tulipani. Počasi se je pomikal voz po grdi poti, da si so ga vlekli sturje močni belci, katerim ob straneh je sto-

Požar v bolgarskem eksarhatu.

CARIGRAD 21. Sinoči po noči so zgorele parne eksarhats. Veči del listin je unčil ogenj.

Iz Švice.

BERN 21. Stanovski svet je v sprejel v končno veljavnem glasovanju zakonski načrt glede osnovanja narodne banke, ki bo imela pravico monopola za izdavanje bankovcev.

Cesar na razstavi.

DUNAJ 21. Cesar je prišel ob 1. uri popoldne v umetniško hišo, da si razgleda jesensko razstavo in razstavo avstrijskega Leonovega društva. Cesar je ostal v razstavnih prostorih nad 5 četrt ure ter se je o predmetih pohvalno izrazil.

Dva nova parnika za francosko.

PARIZ 21. Zbornica je brez debate v sprejela zakonski načrt, a katerim sta proglašena ponedeljka po Božih in po Novem letu kakor praznika. Na to se je nadaljevala debata o proračunu ministertva za poljedelstvo.

Pogajanja glede trgovinske pogodbe z Nemčijo.

DUNAJ 21. Sekojaki načelniki grof Auersperg in pl. Rösler, ministerialni svetnik pl. Beck in dvorni svetnik Mihalovič so odpotovali sinoči v Berlin, da prično z nemškimi komisarji zopet pogajanja glede trgovinske pogodbe. Dne 24. t. m. se omenjeni zopet povrnejo na Dunaj.

Vojvodinja Aleksandrina Saško Koburg-Gotha.

KOBURG 21. Vdova-vojvodinja Aleksandrina Saško-Koburg-Gotha je večeraj na gradu Callenberg umrla. (Pokojna vojvodinja je bila rojena kakor badenska princesija dne 6. decembra 1820. ter je postala vdova za vojvodom Ernstom II. Saško-Koburg-Gotha, ki je umrl dne 22. avg. 1893.)

Kanadsko brodogradje.

LONDON 21. »Morning Post« so sporočili iz Otava (Kanada, Severna Amerika): Vladni listi potrjujejo, da se bo bodoča zakonodajna perijoda pečala s programom kanadskega brodogradje. Minister mornarice je izjavil, da ne nameruje, da bi se ladije gradile v Kanadi. Po zasedanju se poda na Angleško, da se tam posvetuje z admiralstvom glede gradnje treh ladij, ki naj bi bile za začetek kanadske domače flote.

Kanada je pripravljena, da takoj prevzame obrambena dela in ladjedelnice v Halifaxu in Esquimaudu. Ne bo se zahtevalo od Anglije, da te naprave še nadalje hrani na tršek angleških davkoplačevalcev.

pal po en mož, ki je vodil konja. Na mehkih tapetih je sedela kraljica Marija, a njej ob strani Jelisava. Glava kraljevine je bilo blede belopoltno dekletce 15 let. Slabotno telo slabe rasti je bilo odeto z dolgo, visoko obleko od modrega sukna, suhi jej roki sta počivali v krilu kazar mrtvi, a niti dolgi potni pajčolan, niti zlati obroči na čelu nista podeljala tam lenim črtam polnuvelega obraza večega veličja; neko otožje, nekako dolgočasje je gledalo iz polumrtvih, sivih oči; bilo je kakor da Marija ne mara za svet. Le sedaj pa sedaj sta se stisnili ustnici kakor od jeze, samo tu pa tam je povzdignila glavo oholo in spuščala trepalnice prezirljivo. Samo ta kima kretnjami in gibanji te je spominjala na svoje dostojanstvo. Drugačena pa jej je bila mati Jelisava Bošnjakinja. Leno je počivalo bojno telo prezele ženske vzglavju voza. Dasna roka je prebirala okrajke zlatega pasu ki je komaj oklepal črno obleko iz svilene sukna, dočim je levica, sileča iz širokega rokava, podpirala glavo, odlično črnim pajčolanom.

Čudna glava — mislil si, da je možka —; pak one črne brkice pod orlovim nosom, kazale so na možkega. Videlo se je, da je bila nekaj lepa; sedaj jej je polt

„Trst in Ljubljana“.

IV.

V tem listu smo dobesedno priobčili govor, a katerim je drž. poslanec dr. Ferjančič posegel v razpravo o izjavi, ki jo je podal ministerki predsednik dr. Koerber v otvoritveni seji zbornice. Govornik se je bavil z vseučilišnim vprašanjem in je preciziral tališče Slovencev v tem-le zvešlu: Slovenci privoščajo Italijanom vseučilišče, ne morejo pa privoliti, da bi se isto ustanovilo v Trstu.

O argumentih, ki jih je navajal v podkrepljenje tega stališča, bi hoteli danes nekoliko spregovoriti. Po njegovem mnenju so trije faktori, ki se protivijo ustanovitvi italijanskega vseučilišča v Trstu. Prvi faktor smo mi, drugi Nemci, tretji pa država.

O prvem faktorju, o Slovencih samih, nam ne treba govoriti danes. Saj smo ravno v teh dneh precizirali svoje mnenje.

Prigovarjati pa moramo nekoliko spoštovanemu gospodu govorniku, ker je tudi Nemce vstrel med faktorje, ki morejo se stališča svojega nemškega interesa opravičeno ulagati svoj veto proti ustanovitvi italijanskega vseučilišča v Trstu! Gosp. govornik je menil: »Razum Jugoslovancev sta še, pravim, dva faktorja, ki prihajata v poštev. Pred vsem Nemci. Nemci — varj del njih — trdijo, da tudi Trst leži v sferi njihovih narodnih interesov. Nočem dalje razmotrivati tovrstne, ker v danem slučaju, če se bo resno mislilo na Trst, Nemci sami spregovore svojo!«

Utiš, ki ga dobivamo po tej izjavi je ta, da govornik pripoznava tudi Nemcem pravico govoriti odlično besedo ob vprašanju italijanskega vseučilišča v Trstu. Če smo ga pa krivo umeli, naj nam gosp. poslanec oprosti to blagohotno! Vsakako pa nam budi dovoljene, da preciziramo svoj nazor. Je že res to, da so tudi danes še Nemci faktor, katerega beseda pada težko na tehtnico tudi v našem Primorju in da je torej njihov glas odločilne važnosti tudi ozirom na vprašanje vseučilišča v Trstu.

Toda ta moč Nemcev je le produkt stare krivične tradicionalno germanizatorične politike avstrijskih vlad — in ne najmanjše tudi sedanje Koerberjeve vlade — nikakor pa ne produkt kakega obstoječega narodnega prava. Ker konstatirati moramo, da Trst ne leži v sferi nemških nacionalnih interesov, ker nemški element v Primorju je element, ki fluktuira, je element priseljencev. Slovenci in Italijani so tu prvobitno prebivalstvo in oni so tu poklicani, da govorijo odločilno besedo o potrebi kulturnih ustanov v Trstu. Trst je pritegnila v sfero nemških nacional-

nih interesov šele tista nemška agresivnost, ki se ne meni za tujo last, in tista nenasitna ekspanzivnost, ki raztara sfero svojih nacionalnih interesov tudi na Ogrsko, v Dalmacijo, na Balkan in celo v Malo Azijo! Zvesti principu samodoločbe narodov zahtevamo, naj oni tretji faktor, ki ga je označil spoštovani gospod govornik, država, torej tudi državno zastopstvo, parlament, in vlada, ob presojanju tržaškega vseučiliškega vprašanja upoštevajo mnenje Italijanov in Jugoslovancev v monarhiji!

Če tudi je, žal, tako, da Nemci odločujejo tudi v stvarih naših nemških južnih pokrajin, pa vsaj priznavati jim ne smemo sami te pravice.

Nemci nimajo odločati tu, ker jim te pravice ne dajajo ne značaj dežele, ne zgodovina, ne etnografski odnosi. Pravico do prigrvarjanja bi imeli Nemci le v slučaju, ako bi se njim godila kaka krivica na polju visokega šolstva. Ali oni so saturirani v tem pogledu; oni, manjšina v državi, imajo svoje vseučilišče v Graecu, v Inomestu, na Dunaju, v Pragi in v — Črroveh!

Mnenje naše je torej to: mi imamo svoj vseučilišni postulat, za katerega se moramo boriti zlošno in brezobzirno — tudi proti Italijanom. Ali v tem boju ne sezajmo preko tiste meje, kjer se začenjajo — nemški argumenti! Kajti s tem se nam gotovo zgodi huje, nego onemu, ki je bežal z dežja pod kap!

Rusko-japonska vojna.

Trst, 20. decembra 1904.

Izvajanje japonskega vojnega načrta; njega zmote; kritična razmotrivanja.

(Dopis iz strokovnjaškega peresa.)

(Dalje.)

General Oku se je potem se svojo armado (4 divizije) pomaknil od Fudera dalje po veliki cesti proti severu do Sjunečena in je ostal se svojim glavnim stanom tamkaj do začetka avgusta. Do istega časa je stala tudi II. armada z glavnim stanom v Siujanu — torej kakih 100 km vznočno od III. armade, zvezana s to vojsko po edini najkrajši bojevni zvezni poti, ki vodi od Siujana zapadno preko Šantsi Šantsialu v Sjunečen. Vznočno od II. armade, kakih 75 km zvezne poti v Fengčengvan, je stal glavni stan I. armade generala Kurokija, čegar levo krilo — kateremu je močno grozil general Renneakampf — se je z izčetkom avgusta razširilo v smeri proti severo-vzhodu v črto Šaimatsi-Aijujamen, torej kakih 75 km še bolj na vzhok.

Po takem je stala vsa japonska armada (I., II. III.) do začetka avgusta v treh na

škrlatavi obleki, kardinal Dmitar, pa mal kršea človek, brkat in zobat pod železno srajco, Lasco od Lučezca pa drugi plemiči, a med njimi Hrvat Abacij Prodanič, slabotni sin močnega bana Mlikča, ki je imetje očetovo razpisal v slasteh kraljevskega dvora, a ves sproved je bil okrašen od čete kuman-skih konjenikov — kraljičine straže.

— Ah! tu so! je prišepnila Jelisava palatinu. In cela vojska.

— Vojska proti tvoji vladi! je odgovoril Nikola, in proti tvojemu srcu.

— Ali močnejši od te vojske je Gorjanski. Tu je tudi škof Pavel, ali, tudi upornik Paližna prihaja. Vidiš li bali križ na črnem suknu?

— Vidim. Postavljajo se, junačijo se kakor da hočejo zapovedovati. Počasi, junaki, jaz razvržem to trdnjavo kakor Jeruzalem, da ne ostane kamen na kamenu. Samo jednega da bi ne videl med njimi.

— Koga.

— Škofa Pavla. Ta duhoven je žilavin moder.

— Ti si žilaveji in modreji.

— Skoro da se ga bojim.

— Ti?

(Pride še.)

daleč razširili ločenih skupinah (3—4 dnevne marše) in v velikanski razdalji kakih 250 km južno slemena gorovja Fensuli.

Ta bojna fronta je štela kakih 220.000 do 240.000 mož; na 1 m frontne širine je spadalo circa 1 mož posadke. Ker pa je vodilo kakih 10 porabnih poti iz rečene velikanske fronte preko gorovja Fensuli, kakor gorska pota v dolino Hunho-Taitaiho (soteske Fensuli, Motien, Moduln, na potu v Hajčen; soteske Vatsilir, Dalin, Činpalin, Šantai, Sintialu; in končno cesta Sjunečen-Kajčov) — je mogla japonska armada gorovje Fensuli v najboljem slučaju pasirati v 10 kolonah, ločenih ena od druge po 20—25 km neprehodnega terena v srednjem gorovju. Posledica temu je bila, da je v slučaju, da je bila esa teh kolon napadena od ruske premoči, mogla sosednja kolona priti na pomoč še le po enem močnem dnevnem maršu in navadno brez tveganja. Sovražnik (Rusi) pa, ki se je nahajal severno od gorovja Fensuli v črni Inkau-Kajčov Liojan, je imel v paralelno z njegovo fronto tekoči železnici in cesti izborna sredstvo za iznenadno koncentriranje čet v premoči proti vsaki na gornjih 10 prehodih korakajoči japonski koloni. O tem pričajo najboljše svojedobni iznenadni izpadi Rusov pri soteskah Dalin, Motien, Fensuli, Šaimatsi, in potem proti Vafankovu. Ta skrajna neugodna situacija, v kateri so se nahajale japonske armade Kuroki, Oku in Nedzu od razvrščanja južno od gorovja Fensuli do blizu konca julija (pred spopadi pri Kaičovu), nam daje najvažnejše pojasnilo, zakaj so se japonske operacije iz vojskine fronte Suncčen-Siujan, Fengvangčen do doline Hunho in Taitaiho (kakih trije dnevni marši proti severu) vršile tako silno previdno in tipljavo. Skoro dva meseca so potrebovali Japonci v to, da so se pomaknili za tri dnevne marše dalje. Tako je od začetka razvrščanja v južni Mandžuriji do bitke pri Liojanu, japonska ofenziva znašala povprečno le en kilometer na dan. Seveda je tu delovalo tudi deževno vreme, (ki pa je bilo letos nenavadno kratko) in valed istega tudi težava dovažanja živil in municije. Ali pri Rusih je tudi deževalo. Tudi oni so morali, gazeči po blatu in ob najtežjih razmerah dovažati živila in municije do prehodov soteske Fensuli. Te težave so bile v istem času ravno na ruskem levem krilu (od Liojana do črte sotesk Moduln, Motien in Fensul) najtežavnejše med vsemi.

(Pride še.)

Pomembnost forta Tunkinkvanšan.

(Iz strokovnjakškega peresa.)

Sedaj je veliko japonofilskega krika o zavzetju tega forta. Proučimo malo v koliko je opravičen ta krik.

Fort Tunkinkvanšan utegae imeti, kakor vse kaže, značaj utrdb v predpolju. To izhaja že iz japonskih poročil, ki pravijo, da so o zavzetju te utrdbे zaplenili pet poljskih (torej ne trdnjavskih) topov in dve strojni puški. Ta od Japoncev prisvojena utrdba more biti torej le člen cele skupine utrdb pod imenom glavni fort Kikvanšan. Te utrdbे blizu glavnega forta služijo za obstreljevanje mrtvih prostorov, in za brambo glavnim fortom od strani. Vse te utrdbे so odvisne od glavnega forta, ki jim od slučaja do slučaja daje bojna sredstva, strelce, topove, mitraljeze, kakor ravno dopušča momentana potreba.

Glavni fort Kikvanšan sam tvori tako rekoč dušo, središče utrdbene skupine, isti krona najvišjo točko dotičnega griča, na katerem je prirejena vsa skupina utrdb. Glavna utrdba je posebej prerejena: a) v zavarovanost pred naskoki, b) za učinek na daljavo. Ad a) si je treba predstavljati največjo rafiniranost v izkoriščanju in nagromadjenju vseh možnih modernih ovir proti naskoku. Ad b) pa si moramo predstavljati, da je v glavnemu fortu v Kikvanšanu ena baterija 24—28 cm topov, potem veliko števil poljskih topov in mitraljev z razpoložljivo, mobilno rezervo. Ker se pa nič ne govori o zavzetju topov velikega kalibra, stolpov za topove itd., moremo torej mirno reči, da se gre tu le za ksko stransko utrdbo v bližini dotičnega glavnega forta.

Ruske pozicije in zimski stanovi.

Iz Mukdena javljajo, da se podzemne jame, ki so jih Rusi v Mandžuriji izkopali, raztezajo približno 160 kilometrov daleč od reke Hunho do gorovja, ki deli Hunho od izvirkov reke Šaho.

V centru se vrše skoraj neprenehoma boji med topništvom. Na skrajnih krilih sta

si nasprotita 8 do 12 kilometrov narazen. Ozemlje, ki leži vmes, se porablja za boje. Na vsaki strani se skuša nasprotnika nadlegovati v zimskih šotoriščih. Pozicija je približno taka kakor pri Liojanu.

General Rennenkampf je zasedel nedostopno pozicijo v okraju onostran soteske Taling, vzhle temu so se tam vršili boji skozi pet dni.

Razpoloženje ruskih čet je izvrstno.

Oskrbovanje ruske armade.

Dopisnik berlinskega »Lokal Anzeigerja« poroča iz Mukdena: Članek v listu »Noveje Vremja« o oskrbovanju ruske armade je izzval tu veliko ogorčenje. V članku se opisuje, kakor da je ruska armada raztrgana, brezopna in gladna; temu nasproti moram poudarjati, da je bila redkokdaj kaka armada v vojni tako dobro preskrbljena z vsemi potrebščinami, kakor je ruska. To potrjuje v vsem obsegu tudi nemški vojaški atašé major Tettau, eden najboljših priznavateljev ruske armade. Tettau se je od početka vojne vdeležel operacij raznih armadnih zborov. Nikdar, tudi ob najtežjih razmerah in za časa večdnevih bitk, ni trpel pomanjkanja. Poljske kuhinje in kolone s kruhom so vozile v sovražnem ogoju do najsprednje točke črte. Oskrbovanje armade se mora označiti kakor svetlo točko v tej vojni. Na obleki je bilo po bitki pri Liojanu veliko pomanjkanje, vendar se je tekom zadnjih dveh mesecev odpomoglo temu. Pač pa utegne v bodočnosti primanjkovati kuriva.

O položaju v Avstriji.

Ogromna večina ne le avstrijskih poslancev, ampak tudi javnega menenja sploh sodi tako, da bi moral dr. Körber iz rezultata glasovanja v proračunskem odseku izvesti posledico, ki bi bila jedino logična in konstitucionalna: da bi moral odstopiti. Tako govori javno mnenje in istega konstitucionalna vest. Dr. Körber pa se ne meni ne za javno mnenje, ne za konstitucionalno vest, ter pušča dan na dan razglašati v vseh svojih glasilih, da mu položaj ni bil še nikoli tako trden kakor je ravno sedaj. Morda je res tako, morda pa tudi ne. Morda pa je ta samosvest le hlinjena in gospod Körber v položaju potnika, ki v temni noči po gozdu žvižga in peva, da si — preganja strah. Kolikor toliko sumljivo je vsekakor, da se je začelo govoriti o tem in onem možu, ki utegne postati — Körberjev naslednik. Pred par dnevi že, smo posneli mi neko vest, ki je le nekako namigavala, da je naš tržaški namestnik pri ne H. henlohe predestiniran za velike stvari in važne naloge ter da ostane v Trstu le do — pada Körberjevega. Sedaj pa prihaja poljska »Nowa Reforma« z bolj konkretnimi napovedbami. Naglasivši, da dr. Körber nima pričakovati pomoči ni od razpuščenja državne zbornice in novih volitev, ter da mora skoro priti do spremembe vladnega sistema, pravi rečeni list: »Imenuje se moža bodočnosti v osebi sedanjega namestnika v Trstu priča Hohenlohe, ki ima prevzeti dedščino po dru. Körberju. Za sedaj je to le govorice, ki pa je ob sedanjih razmerah vendar karakteristična v toliko, da na jedni strani javno mnenje ne veruje več v možnost nadaljevanja sedanjega stanja stvari za daljši čas, na drugi strani pa da si želi druge poboljšane izdaje sedanjega vladnega kabineta. Polčaj je na vsaki način zelo napet«. Gospod, mrači se! Tako bi z apostoli mogoč vzlihniti tudi dr. Körber. Dediči se oglašajo eden za drugim, in svet že kaže s prstom nanje. To je sumljivo. Zdi se, da slutijo, da bo skoro — smrt v hiši.

Izvolitev zagrebškega župana.

V torek se je vršila volitev zagrebškega župana. Izvoljen je bil županom dr. Milana Amruš s 30 glasovi proti 15, ki jih je dobil kandidat »čiste« stranke prava. Dr. Amruš je izvolitev vprejel ter je v svojem zahvalnem govoru apeliral na podporo in zaupanje bana. Kakor naloge, ki so mu pred očmi, je označil napravo električne centrale, zgradbo tržnih lop, urejenje Save za plovitev do Zagreba, zgradbo velike bolnišnice na deželne in občinske stroške, ustanovitev zavoda za tuberkulozne, kopalnice, delavskih hiš in ljudskih knjižnic. Konečno je obljubil podporo domače umetnosti na gradjenju nove cerkve sv. Blaža.

Pripominjamo, da je bil dr. Amruš že enkrat župan. To je bilo ob času velike razstave v Zagrebu, zbog česar je gospod župan tudi osebno znan mnogim Slovincem.

Manifestacija srbske skupščine za Rusijo.

V torek je srbska skupščina v svoji seji priredila manifestacijo v prilog Rusiji. Predsednik skupščine je priobčil, da je v ponedeljek, na carjev god, v imenu skupščine čestital na ruskem odposlanstvu ter o tem izrazil željo, naj Rusija in njena vladarska hiša prospevata v blagor vsega Slovanstva. Skupščina je vzela to izjavo na znanje. Poslanec Vukčević je na to predlagal, naj skupščina z vskliki »Živela Rusija! Živio car Nikolaj!« poda svoje in srbskega naroda dokaze simpatij za veliko Rusijo. Skupščina je temu soglasno pritrdila.

Veto na papeževi volitvi.

Kakor poročajo poljski listi, se je knezoškof krakovski, kardinal Puzyra, podal iz Rima, kjer je nedavno obel, v Neapelj, da tam okreva. Kardinalu so za njegovega bivanja v Rimu pokazali edikt papiža Pija X., v katerem se vsem onim kardinalom, ki bodo v konklavu na papeževi volitvi v imenu katerekoli države uložili veto proti kateremu koli kandidatu za papeževu tiaro zažugane najstrožje cerkvene kazni.

Dotični papežev edikt ne bo najbrž obavljen, ker se uravnava odnošajev, ki se tičejo papeževе volitve, smatra kakor notranja stvar Vatikana.

Bolje lekoje niso mogli v Rimu dati kardinalu Puzyri, ki se je na zadnji papeževi volitvi žalostno prerasil s tem, da je na ukaz grfa Goluchowskega in Berolina uložil znani »veto« proti kardinalu Rampolli, kakor neljubemu kandidatu trozveze. Z omenjenim činom je kardinal Puzyra preprečil svobodno izvolitev ter iz pozabljenosti privlekel na dan veto, ki je že davno izgubil vsak praktični pomen.

Srbske finance.

Leta 1804 se je Srbija osvobodila turškega jarma. Prva finančna operacija obnovljene Srbije je bilo posojilo 50.000 grošev, ki so je Karagjorgje in J. Stefanović s 65 narodnimi zastopniki najeli pri zemunskih trgovcih. Že leta 1805 so iznašale vojne potrebe okoli milijona grošev, a ker ni zadostoval davek, je skupščina sklenila, da se naloži narodu vojni davek v znesku pol milijona grošev. V miru, ki je bil leta 1806 sklenjen s Turčijo, je bil dolčen tribut sultanu v skupnem znesku 800.000 grošev. Prvi proračun države je bil sestavljen za poluleto 1815. ter je iznašal 675.963 grošev. Proračun je naraščal vsako leto, a vsako leto je v blagajni Miloša Obrenovića ostal prebitek. Tako je l. 1842 znašal ta letni prebitek 199.486 grošev. Po 40 letih, torej leta 1874, je iznašal prihodek 14 in pol milijona dinarjev (dinar = 96 stotink), stroški so bili nekoliko manjši, tako, da je bilo prebitka pol milijona dinarjev. Deset let potem (od 1874—1884) je bil proračun za 2 in pol milijona večji, in dočim se je l. 1874 zaključil s prebitkom, je bilo leta 1884 primanjkljaja 4 in pol milijona dinarjev. Po daljnih desetih letih se je proračun podvojil, ker so stroški znašali nad 62 milijonov, a leta 1904 so iznašali stroški 89 milijonov dinarjev.

Prvo državno posojilo od 200.000 dukatov je Srbija najela v Rusiji leta 1867., a leta 1884. je državni dolg iznašal 200 milijonov dinarjev, leta 1894 za 360 milijonov, a l. januarja 1905 bo znašal skupni konsolidirani dolg kraljevine Srb je 465 milijonov dinarjev. Za 20 let se je torej državni dolg povečal za 265 milijonov. — Zgodilo se je to za vladanja zadnjih dveh Obrenovićev!

Domače vesti.

Imenovanje v finančni stroki. Finančni viši komisar Etvard Saligoy je imenovan finančnim tajnikom, finančni komisar dr. Eugen Seabar pa v šim finančnim komisarjem za območje finančnega ravnateljstva v Trstu.

Odlikovanje. Ministerski podtajnik dr. Ivan Zolgar je bil odlikovan vitežkim križem Fran Jos povega reda.

O važnosti tržaškega pristanišča je predaval v društvu arhitektov in inženirjev za kraljestvo Črsko v Pragi gospod stavbeni svetnik Jan Rybář, oče našega dra. Otakarja Rybářa. Predavanje je trajalo eno uro in pol in je bilo tako zanimivo, da so predavatelju slušatelji prirejali burne in dolgotrajne ovacije.

Predavanje gospoda Jana Rybářa, ki je obsegalo tudi zanimivih podatkov zgodovine

tržaškega pristanišča, prinesemo tudi mi v prevodu.

Mestni zastop v Pali razpuščen!

Kakor znano našim čitateljem, je mnogoletni župan puljski in sedanji deželni glavar istrski, dr. Ludovik Rizzi, odločil čast župana. Kolikor se ve, so bile temu koraku v povod difference, nastavše med županom in večino mestnega zastopa radi občinske uprave, valed česar menda niso mogli sestaviti proračuna. To krizo je vlada začasno rešila s tem, da je razpustila občinski zastop ter imenovala upravni odbor sedmih členov z dr. Stanichem na čelu, ki ima izvesti nove volitve. Časus utegne postati jako zanimiv tudi za nas. Poznavatelji puljskih razmer vede, kolik upliv ima vojna mornarica na sestavo občinskega zastopa. Do sedaj so mornariški krogi uporabljali ta svoj upliv v tem zmislu, da so sklepali kompromise z italijansko radikalno stranko. Nedavno temu pa se je zgodilo — kar je tudi znano našim čitateljem —, da so pristali iste italijanske radikalne stranke vpizorili v gledališču grdo demonstracijo proti isti vojni mornarici. »Sablje ven!« so kričali, in častniki so res ostavili gledališče. Ali ni potemtakem res interesantno vprašanje, da-li bodo »sablje« zopet sklepale kompromis ter sešle skupno v novem občinskem zastopu žojimi, ki so jih v gledališču insultirali?! Ta eventualnost je tako gorostasna, da bi morali že samo misel nanjo a limine odbijati. Mi pa, ne le da ne odbijamo te misli, ampak se izključujemo niti možnosti novega kompromisa. Smo pač v Avstriji in tu je, kakor znano, čisto najmožneje, to, kar je najbolj neverjetno in najbolj nenaravno!

Slovenski in hrvaški pisarniški uradniki. (Zvršetek). To mora postati — mora, pravimo, ker tako zahteva zakon, ki je menda veljaven tudi za naše Primorje — v pravilo in ravnilo: kakor hitro je uloga slovenska ali hrvaška, morajo biti vsi nadaljnji spisi slovenski, oziroma hrvaški!! Vsaka druga uredba ne odgovarja ne zakonu, ne ustavnim določilom, ne svrhi primerne javne uprave in po takem tudi ne potrebam prebivalstva. In na vse zadnje je vendar le tako — da se tudi jaz poslužim tistega starega, mnogo rabljenega sicer, ali večno resničnega reka —, da so javni uradi tu, da služijo potrebam prebivalstva, ne pa narobe: da bi ljudstvo moralo hoditi na javno oblast le radi tega, da — ima gotovo število ljudij svojo službo!! In res se zdi, da ima marsikateri naš hrvaški tovarišev take čudne nazore o namenu in nalogi javnih oblastnj. Kakovo je poslovanje, odgovarja-li isto potrebam ljudstva, to jim ne jemlje spanja, ker glavno je, da imajo oni svojo službo!!

Klepečejo tudi o slugah, nastavljenih na naših sodnijah. Tudi službe te kategorije naj bi bile domena, monopol — italijanskih kompetentov. Odgovor so že dobili poprej, ker to, kar smo rekli o potrebni kvalifikaciji uradnikov v jezikovnem pogledu, velja tudi za slugo. Tudi ti poslednji so členi javne uprave, ki naj služijo potrebam prebivalstva; zato morajo tudi zaati jezik prebivalstva in — spoštovati njega pravice!

Naj rečemo še eno. Ob imenovanju na mesta kancelistov so se doslej le Slovincem godile krivice, nikdar pa ne Italijanom. Ob vsaki priliki smo mogli konstatovati to. Zato smo se tudi ganili, zato je prišla interpelacija na Dunaju od naše strani. Da-li bo odlejal kaj boljše, to nam pokaže prihodnost. Ali tu bodi povedano na ves glas: še smo tu in še bomo govorili! Favoriziranje uradnikov ene narodnosti na škodo onih druge narodnosti mora nehati! Jednaka pravica naj zavladu. To ni mnogo, kar zahtevamo. Če se pa zdi Italijanom, da je ta naša zahteva pretirana, potem je to le znak, da ne umejo duha časa in da se slabo pripravljajo za bodočnost, ki pride — tudi proti njihovi volji in vzhle vsem njihovim interpelacijam in protestom.

Bolje in zanje veliko koristneje bi bilo, ako bi — mesto da kujejo proteste in znašajo gradivo za razne krivične interpelacije — jemali slovnico v roke in se učili jezika, ki ga morajo znati, ako hočejo zadoščati dolžnostim svojega poklica, ako hočejo biti ljudje na svojem mestu! Vse Primorje mora dobiti uradnike, ki bodo popolnoma sposobni za vršenje svoje službe. Nikdo ne zahteva, da se italijanskim uradnikom godi krivice, ampak zahteva se le jednaka pravica za vseb. A ta jednaka pravica govori: kakor se mora slovenec, ako hoče postati državni uradnik v naših krajih, priučiti deželnemu

OGLAS

Udano podpisani si častim javljati cenjenemu občinstvu, da sem ustanovil

1. novembrom t. l.

Novo tržaško pogrebno podjetje „Pietas“

v ulici Vincenzo Bellini št. 13 (zraven cerkve sv. Antona novega).
To moje podjetje je bogato preskrbljeno z vozovi, tako da zamorem zadostiti vsem zahtevam. Ob enem naznanjam, da sem nastavljal kakor voditelja g. Alojzija Montanelli, ki je dobro znan v celem mestu, ker je že služil nad 30 let pri vseh drugih podjetjih ter se odlikoval z zvestim službovanjem in točnostjo v svojem poklicu.

Za udobnost cenj. občinstva se nahaja sprejemanje naročb tudi v ulici Torrente 30 (Ponte della Fabbra) v prodajalnici z mrtvaškimi predmeti „Concordia“.

Nadejaje se podpore cenjenega občinstva beležim

Ivan Laurencich.

Podpirajte!!
„Dijaško
podporno
društvo“
v TRSTU!!

ČOKOLADE
CAJNO PECIVO
BONBONI
DESERTI
KAKAO
KEKS
KAVINE PRIMESI

**„CHOCOLAT
LOBOSITZ“**

Pekarna, sladčičarna in tovarna biškovov

Vinko Škerk

TRST — ulica Acquedotto št. 15 — TRST
Filijska v ulici Miramare št. 15
Raznovrsten kruh, moka prvih tovarn, sprejema naročbe na najljubše pecivo ter dostavlja kruh na dom. Za obilen obisk se toplo priporoča cenj. občinstvu.

Kdor se hoče dobro in z veliko ekonomijo

obleči, naj se poda v

**prodajalnico
izgotovljenih oblek
Barriera vecchia 5**

kjer se vsaki dan izdeluje obleka
v lastni krojašnici.

Anton Žerjal

TRST — ulica Belvedere št. 3 — TRST
Priporoča svojim cenjenim rojakom v mestu, okolici in na deželi vedno sveže jedilno in kolonialno blago, tu in inozemskih testenin, raznovrstnega olja. Pošilja na deželo na debelo in drobno.
Cene zmerno.

Gostilna T. MAJČEN

ul. Nicolò Macchiavelli 34 (ex Forn).
Toči istrska in dalmatinska vina, beli opolo, posebna tirolska vina. Prve vrste pivo.
Gorke in mrzle jedila.
Sprejema naročbe na kosila in večerje.
NB. Za družino istrsko vino po 36 od 5 litrov naprej po 34.

Kdo želi dati?

za božične praznike ali novo leto kak lep dar?

Barriera vecchia 21 Jakob Grassi vecchia 21 sprejema vsakoje poplave brez konkurence.

Za Božič in novo leto

se vdobi v pekarni in sladč. ter lastni tovarni biškovov

ALOJZIJ DUGULIN

TRST — ulica Barriera vecchia 25 — TRST
mandolat, raznovrstne sladčice, milanski bomboni. Sprejema naročbe na sladčice, torte itd.

Manufakturna trgovina

Ambrosich & Modricky

TRST — ul. Belvedere 32 — TRST
Fuštanj za krila širok 90 cm po 36. 42 novi. Fuštanj veleor od 27 novč. dalje, bel, siv in piquet fuštanj. Koten na bela in siva. Njave, šaji in rute. Odeja od volne ali bombaža. Pregrinjala preproge za mej posteljo. Kravate, srajce za moške in ženske. Krila, nogavice, čipke in žamet, kakor tudi raznovrstne drobnarije.

MALA OZNANILA

Čevljarnica

Iv. Lekan

TRST ul. Giulio 7 (p. ljud. vrta)
izvršuje točno in elegant. vsakovrstna obuvanja za gospe, gospode in otroke. Specijaliteta: obuvanje za defektne noge; obuvanje po kopitih zad. modela.

Svoji k svojim!

Podpisani priporoča svojo zalogo oglja, drva, premoga in drugo razno kurjavo ter petrolej. Pošiljanje na dom.
Josip Muha, ul. Cavana (uhod ulica Cavazzani št. 3).

Podpisani priporoča svojo

**NOVO PEKARNO
IN SLADČICARNO**
pri Sv. Jakobu
istrska ulica 12 (zraven sl. šole). Vedno svež kruh. Pošiljanje na dom. Sprejema naročila in domači kruh v pecivo. Pestrežba točna.
Benedikt Suban

Podpisani priporoča svojo

Tomasoni Ulisse
Trst slikar-dekorater. Sprejema delo na deželi. Dekoracije sob s papirjem. Slikanje sob in napisov v vseh slogih in na vse načine. Poravnane les in marmor. Barvanje pohištva, podov itd. Vse po zmernih cenah, točno in hitro. — Delavnica: ulica Ugo Foscolo št. 19.

Narodni kolek je

vdobiti pri upravi

„Edinost“

V novi prodajalnici jestvin in koloniala Petra Peterne v ulici Giulia št. 76 je v dobroti vsakovrstne jestvine (napeljske), sladkor, turšine in belo moko, naravno maslo, sveče, milo, jedilno olje prve vrste po 36 novč.
— Blago vedno sveže. —

Iv. Kopač

svečar v Gorici
priporoča priznano najboljšo in najcenejšo
♦ voščene sveče ♦
Cenik brezplačno in franko.

Nova prodajalnica

Romolo Perini

zlatar in droguljar
Via del Rivo 26
Sprejema poplave, kupuje zlato, srebrno in juvele. Popravila ure na jamstvo.

Josip Talamini

TRST — ul. della Pietà 13 (dvorišče)
Zaloga istrskega in dalmatinskega vina, marsale, vermuta in najfin. refoška v botiljkah. Dostavljanje na dom.

Guerino Marcon

ulica Tivarnella št. 3
Priporoča svojo zalogo oglja in drva, ki je vedno preskrbljena z najboljšim kranjskim blagom. Prodaja na debelo in drobno. Pošiljanje na dom.
Telefon št. 1664.

Prodajalnica jestvin in koloniala

Ivan Počka

TRST ul. Petronio 2
vokal ulice Settefontane
Zaloga moke, žito, otrobov na izbero. Vedno sv. že blago. Pošiljanje na dom in deželo. klg. na deželo.

MIRODILNICA

Henrik Bonetta

ul. Carradori 18 (vokal Gappa)
Specijaliteta: navalnih in medicinskih drog, barv, pokostil, lakov, škrek, čopičev, navadnega in parfumnega mila, petroleja, spirita (žeste) za goriti. — Barvilo za čiščenje vina.
Nizke cene.
Prodaja na debelo in drobno.

Ticijan Salvatore

ornam. kamnoseški mojster

DELAVNICA

spominskih kamnov —

marmor za pohištvo
Trst ul. Farneto 37

TOVARNA POHIŠTVA IGNAC KRON

TRST, ULICA CASSA DI RISPARMIO 5

MEBLOVANJE PO NAJMODERNEJŠIH ZAHTEVAH

KATALOGI BREZPLAČNO.

ANTON SKERL

mehaničar, zapriseženi zvedenec.

Trst — Carlo Goldonijev trg 11. — Trst.

Zastopnik tovarne koles in motokoles „Puch“.

Napeljava in zaloga električnih zvončkov. Izključna prodaja gramofonov, zvončkov in fonografov. Zaloga priprav za točiti pivo. Lastna mehanična delavnica za popraviljanje živalnih strojev, koles, motokoles itd. Velika zaloga pripadkov po tovarniških cenah.
TELEFON št. 1734.

JAKOB SOTLAR

Via dei Bacchi 3.

Zaloga dalmatinskih in istrskih vin prve vrste. Vsakovrstni desertni likerji. Najfiniši spirit za konzerve.

Prodaja na debelo in drobno.

Dostavljanje na dom.

ULICA CASERMA št. 6

PRODAJALNICA manufaktur

in drobnarij, bombaževine, fuštanja, izgotovljenega perila, krp itd. itd.

vse po najnižjih cenah.

Ivan Visintini.

zalogo istrskih in dalmat. vin

v ulici Cecilia 16 (vokal ul. Ruggero Manna)

Zaloga je vedno preskrbljena z vini najboljših kletij. Cene: istrsko po 64 st., belo brisko po 80 st., opolo iz Visa po 72 st., vse franko na dom.

Za obilne naročbe se priporoča

IVAN TONEL

M. U. Dr. Ant. Záhorský

ulica Torre Bianca št. 8

priporoča svojo pomoč na porodih, abortih in vseh ženskih boleznih.

Ordinuje od 9-11 predp., 2-4 ure pop.

Telefon št. 1384.

Javljam slavnemu občinstvu, da sem preselil svojo

mirodilnico na Opčinah

na št. 209 (nasproti, kjer je bila prej in zraven kavarni „All' Eletrovia“). Pri tej priliki naznanjam, da imam v zalogi vsakovrstne droge, petrolej itd., ter v kratkem jo založim tudi s raznim železjem in šipami. Cene brez konkurence. Nadejaje se podpore slavnega občinstva, beležim udani

EMIL CUMAR.

„LJUBLJANSKA KREDITNA BANKA“

LJUBLJANI

Podružnica v Celovcu.

Kupuje in prodaja

vse vrste rent, zastavnih pisem, prioritet, komunalnih obilgacij, sreč, delnic, valot, novcev in deviz.

Promete izdaje v vsakomur šrobanju.

Polno vplačani akcijski kapital **K 1.000.000**

Zamrzjava in eskomptuje

izredne vrednostne papirje in zvočnje zapelo

kaposa.

Daje predjume na vred. papirje.

Zavaruje srečke proti kurzn

izgubi.

Vinkuluje in divinkuluje vnaške zantinske kavele.

Rekompt in inkasno servico

Rekompt in inkasno servico

Podružnica v Spiljetu

Denarne vloge vsprejema

v tekočem računu ali na vložne knjižice proti ugodnim obrestim. Vložni denar obrestuje od dne vloge d

dne vzdiga.

Promet s čeki in nakaznicami.